

Motherhood – mor i nytt land



2018/HE2-232869

Sluttrapport



Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
1 Bakgrunn for prosjektet	4
2 Målsetting og målgruppe	4
3 Prosjektgjennomføring / metode	5
3.1 Forarbeid	5
3.2 Gjennomføring	5
3.2.1 Fokusgruppe 1 – Drammen sanitetsforening	5
3.2.2 Fokusgruppe 2 – Kristiansand sanitetsforening	6
3.2.3 Fokusgruppe 3 – Sør-Odal sanitetsforening i samarbeid med Kvinnenettverket	7
4 Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering	9
5 Oppsummering/konklusjon/Videre planer	11
6 Referanser/Litteratur	12
7 Vedlegg	12

Forord

Den aller største takken går til alle kvinnene som har deltatt i Motherhood. Takk for åpenheten deres og alt dere har delt og lært oss om det å være mor i et nytt land. Takk også til Drammen, Kristiansand og Sør-Odal sanitetsforeninger og Kvinnenettverket for at dere ville delta i dette prosjektet og legge til rette for at vi fikk gjort svært gode testinger. Takk for all sparring underveis og nyttige innspill. Takk til Oppegård kommune for at vi har fått lov til å bruke prosjektnavnet Motherhood og at dere har delt raust av deres materiell. Takk til ICDP Norge for tilgang på deres innhold. Takk til Stiftelsen Født fri for deltakelse på Motherhood-workshop og for besøk i lokalforeninger for å gjøre medlemmene våre bevisste på hva som kan være utfordrende når man er innvandrer og skal leve frie liv i Norge, og for all støtte dere gir oss i arbeidet vårt på dette feltet. Takk også til Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn som har blitt en viktig samarbeidspartner i dette prosjektet og som bringer nye berikende elementer inn i programmet. Takk til ekstern ICDP-veileder i Kristiansand, Maryan Abukar Nur, og filmskaper Kristoffer Nygård.

Stiftelsen Dam – ingen ting av dette hadde blitt noe av hvis ikke dere trodde på prosjektet og ga oss økonomisk støtte til å gjennomføre det. IMDi har også vært en viktig økonomisk støtte. Vi er veldig stolte av hva vi har fått til med deres støtte, og det er med spenning og forventning vi jobber videre med å utvikle Motherhood.

Sammendrag

Da N.K.S. søkte midler til «Motherhood» hadde negativ sosial kontroll og æresvold over lengre tid vært gjenstand for mye debatt og oppmerksomhet, og som en kvinneorganisasjon med inkludering, vold, helse og oppvekst som våre satsningsområder, var det stort engasjement rundt tematikken i våre foreninger. Flere etterspurte et tilrettelagt opplegg for innvandrerkvinner om barneoppdragelse i Norge, og «Motherhood» ble startet som følge av et opplevd behov blant våre medlemmer og Språkvenn-deltakere.

Målsettingen var å

- Implementere et faglig solid opplegg som bidrar til refleksjon og endring, i form av samtalegruppe, i våre Språkvenn-grupper.
- Opprette minst en fokusgruppe som gir innspill på opplegget.
- Konsultere sanitetsforeninger for å finne best modell for utrulling
- Arrangere en integreringssamling for ca. 100 deltakere i oktober 2018

Primærmålgruppen: 10 innvandrerkvinner. Sekundærmålgruppe: 25 døtre og sønner, og ca 10 sanitetskvinner.

Målene er nådd i stor grad. Vi har fått gjort tre testinger av forskjellige metodikker i tre ulike lokalforeninger som har gitt oss et solid grunnlag for videreutvikling og nasjonal utvidelse av Motherhood. Deltakere har blitt bevisste på egne rettigheter. Flere forteller at de snakker med barna sine på en annen måte nå, i et svært spesielt tilfelle har en kvinne brutt ut av et voldelig ekteskap, og sier hun aldri ville gjort det hvis det ikke var for Motherhood. Flere har også blitt engasjerte sanitetskvinner.

Resultatmålene våre var å:

- Rekruttere minst 10 kvinner fra Språkvenn-gruppen i Drammen
- Opprette en fokusgruppe med disse 10 kvinnene
- Utvikle Motherhood-kurs i samarbeid med andre relevante instanser, som bl.a. Oppegård kommune, ICDP Norge.

37 kvinner har fått kursbevis som Motherhood-deltakere, og ytterligere 6 har fått kursbevis som gruppeledere/ICDP-veiledere. Vi har holdt Motherhood-kurs med ICDP-metodikk, men gått bort fra denne, testet en enklere form, og er i gang med å utvikle et eget produkt.

Vi har nådd målene i stor grad. Både har piloten gitt oss et solid grunnlag å jobbe videre med, og deltakerne har blitt tryggere i sine roller som mødre i Norge.

15. desember 2019 bevilget Stiftelsen Dam oss midler til å videreutvikle og spre Motherhood over de neste tre årene. Det har vært helt uvurderlig for oss å få teste forskjellige metodikker på tre ulike grupper gjennom denne pilotperioden, slik at vi har et solid erfaringsgrunnlag for utvikling av vårt endelige Motherhood-produkt som skal rulles ut nasjonalt høsten 2020. Interessen for Motherhood er som nevnt stor i organisasjonen vår, og vi gleder oss til å presentere vårt endelige produkt.

1 Bakgrunn for prosjektet

Våren 2018 søkte Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) midler fra Stiftelsen Dam (den gang ExtraStiftelsen) til å starte et pilotprosjekt kalt «Motherhood – mor i nytt land». Negativ sosial kontroll og æresvold hadde over lengre tid vært gjenstand for mye debatt og oppmerksomhet i media, politikken og kulturelle uttrykk. På dette tidspunktet drev 65 av våre lokalforeninger aktiviteten «Språkvenn», N.K.S.' faste integreringsaktivitet for innvandrerkvinner der samtaler er utgangspunktet for ulike aktiviteter. Som en kvinneorganisasjon med inkludering, vold, helse og oppvekst som våre satsningsområder, var det stort engasjement rundt tematikken negativ sosial kontroll, og oppdragelse og foreldrerollen var da, som nå, et populært samtaletema. Flere lokalforeninger etterspurte et tilrettelagt opplegg for innvandrerkvinner om barneoppdragelse i Norge, og søknaden om midler til pilotprosjektet «Motherhood – mor i nytt land» ble sendt som følge av et opplevd behov blant våre medlemmer og Språkvenn-deltakere.

2 Målsetting og målgruppe

Gjennom pilotprosjektet «Motherhood – mor i nytt land» hadde N.K.S. som mål å styrke mødre med minoritetsbakgrunn i foreldrerollen slik at de lettere kan stå imot press i sine miljøer og støtte sine barn i å ta egne, selvstendige valg. Konkret ønsket vi å:

- Implementere et faglig solid opplegg som bidrar til refleksjon og endring, i form av samtalegruppe, i våre Språkvenn-grupper.
- Opprette minst en fokusgruppe som gir innspill på opplegget.
- Konsultere sanitetsforeninger for å finne best modell for utrulling
- Arrangere en integreringsssamling for ca. 100 deltakere i oktober 2018, hvor det legges opp til en workshop for foreningene som er interessert i dette arbeidet.

Målet vårt var at mødre med minoritetsbakgrunn, gjennom deltakelse i en Motherhood-samtalegruppe ledet av frivillig sanitetskvinner:

- føler seg trygge i foreldrerollen i et nytt land
- øker sin kunnskap om barns rettigheter
- kommuniserer bedre med sine barn og kan forstå hvordan det er å leve med to kulturer
- lettere kan stå imot press i sine miljøer
- støtter sine barn i å ta egne og selvstendige valg
- er seg bevisst hva negativ sosial kontroll er, og hva dette kan gjøre med deres barn og relasjonen til dem
- vet hva som ikke er tillatt i Norge (vold mot egne barn, kjønnslemlestelse o.l.)
- føler seg mer inkludert, utvider sitt nettverk og får en sterkere tilknytning til sitt lokalmiljø.
- får innsikt i sanitetsforeningens arbeid
- ønsker å involvere seg som frivillige og medlemmer i N.K.S. sine aktiviteter og foreninger.

Da planene for «Motherhood – mor i nytt land» var under utarbeiding, var det flere kommuner som tilbød flyktninger og innvandrere kurs i minoritetsversjonen av International Child Development Program (ICDP)¹. ICDP er «et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse. (...) ICDP setter eksisterende forskning om barn og barns utvikling i system. Programmet har (...) 8 tema for godt samspill, som enkle hjelpemidler for å bevisstgjøre

omsorgspersoner på viktigheten av godt samspill med sitt barn for å sikre barnet en sunn følelsesmessig og mental utvikling.»¹. I forbindelse med at negativ sosial kontroll, tvang og æresvold stadig fikk mer oppmerksomhet i offentligheten, ble det fremmet forslag om å legge ICDP-kurs eller annen foreldreveiledning inn som en obligatorisk del av introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og innvandrere med barn. ICDP-kurs var imidlertid ikke et tilbud i alle kommuner, og fordi ICDP Norge, som ivaretar ICDP som program i Norge, hadde ytret ønske om at flere organisasjoner involverer seg i arbeidet med å gjøre ICDP-kurs tilgjengelig flere steder i landet, ønsket vi å teste om vår organisasjon kunne være en god arena for å implementere metodikken.

3 Prosjektgjennomføring / metode

3.1 Forarbeid

Da N.K.S. sentralt fikk signaler fra våre lokalforeninger om behov for et tilrettelagt opplegg for innvandrerkvinner om foreldrerollen og barneoppdragelse i Norge, ble det startet et kartleggingsarbeid for å sikre at vår organisasjon ikke la ned mye ressurser i å utvikle tiltak og aktivitet som bli konkurrerende med allerede eksisterende tilbud fra andre organisasjoner. Det ble opprettet kontakt med Tverrkulturell helseinfo, Kirkens Bymisjons prosjekt Søster til søster, Konfliktrådet, Stiftelsen Født Fri, Røde Kors-telefonen, samt forskerne Halima al-Abassi og Anja Bredal, som alle var positive til initiativet.

3.2 Gjennomføring

I opprinnelig plan for pilotprosjektet skulle vi teste Motherhood på minst én testgruppe, og om mulig to. Våren 2019 søkte vi imidlertid midler fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) til å utvide prosjektet slik at vi totalt kunne teste forskjellige metodikker på tre ulike grupper. IMDi innvilget midler til dette, og Stiftelsen Dam godkjente at vi supplerte Motherhood med mer midler. Som det framkommer i resultatvurderingen under, har det vært svært nyttig for oss å teste ulike metodikker på ulike grupper, og det har gitt oss et solid grunnlag for videreføringen av prosjektet.

3.2.1 Fokusgruppe 1 – Drammen sanitetsforening

I løpet av sensommeren 2018 rekrutterte vi en ekstern kurskonsulent, Neda Blakstad (tidligere Afsharipour) med bred erfaring innenfor pedagogikk, veiledning i samtalegrupper for ulike målgrupper og frivilligheten. Drammen sanitetsforening ble vår lokale samarbeidspartner og testgruppe i dette arbeidet. I Drammen består Språkvenn-gruppen i all hovedsak av arabisktalende deltakere, og Motherhood-deltakerne ble rekruttert derfra. To arabisktalende Språkvenn-deltakere ble utfordret til å sertifisere seg som ICDP-veiledere for så å lede N.K.S.' første Motherhood-gruppe i samarbeid med den eksterne kurskonsulenten. Høsten 2018 gjennomgikk de tre et obligatorisk veiledningskurs for å bli sertifiserte ICDP-veiledere.

9. januar 2019 ble det invitert til informasjons- og rekrutteringsmøte for potensielle Motherhood-deltakere med tolk til stede. De oppmøtte fikk informasjon om ICDP, hvilke forventninger de kunne ha til Motherhood og hvilke forventninger det ble stilt til dem. I fellesskap ble kvinnene som ønsket å delta enige om hvilke faste møtetidspunkt de skulle ha og hyppighet på samlingene; hver fredag ettermiddag i to og en halv time. Oppstart ble uken etter rekrutteringsmøtet og alle som hadde

¹ www.icdp.no

registrert seg som deltakere møtte opp til første samling. Samlingene ble avholdt i lokalene til Drammen sanitetsforening. 15 deltakere meldte seg på, 12 mødre endte med å komme fast.

Drammen sanitetsforening disponerer en stor villa med ulike rom og fasiliteter. Til de første Motherhood-samlingene hadde veilederne forberedt PowerPoint-presentasjoner som ble gjennomgått i starten av hvert møte. Deltakerne hadde kjennskap til hverandre fra før, men det var en overgang å gå fra å møtes en gang i måneden med ganske uformelle rammer i Språkvenn-gruppen, til å skulle møtes ukentlig og snakke om det kjæreste man har, dele erfaringer fra egen oppvekst, foreldrerolle, og snakke om gleder og utfordringer i familien. På de første samlingene satt deltakerne i et rom med møtebord og gikk gjennom presentasjonene til temaene på lerret. Deltakerne var mer passive enn ønskelig – det kan selvsagt handle om at det var i starten av programmet, og at tilliten til å dele erfaringer med hverandre ikke var så opparbeidet enda, men veilederne valgte å endre strategi i håp om å aktivisere mødrene mer. De flyttet samlingene til et rom med sofaer, og veilederne trykket opp kurspermer slik at deltakerne ikke var avhengig av å se presentasjonen på lerret. Dette fungerte bedre, men med koseligere rammer for samlingene, registrerte også veilederne at fokuset raskere gled ut. Også deltakerne sa mot slutten av programmet at de ønsket seg noe mer struktur på samlingene, samtidig som de syns det var lettere å åpne seg og snakke fritt i mer uformelle omgivelser.

Gruppelederne møttes en times tid før hver samling for å forberede seg, men de ble også stående med ansvaret for å lage te og kaffe til hver samling, og ta imot deltakerne etter hvert som de kom. Det var uheldig, for da var de hverken helt tilstede i forberedelsene, eller tilstede for å gi deltakerne en god velkomst. Det ideelle hadde vært om noen andre fra foreningen hadde tatt ansvar for praktisk tilrettelegging.

3.2.2 Fokusgruppe 2 – Kristiansand sanitetsforening

Høsten 2018 ble det arrangert en nasjonal samling for våre lokalforeninger om N.K.S.' integreringsarbeid. Under denne samlingen ble det informert om Motherhood-prosjektet, og flere foreninger meldte seg som interesserte i å være testgruppe 2. Etter at Motherhood hadde pågått noen uker i Drammen og vi hadde gjort oss noen tanker om hva vi hadde behov for å få mer og andre erfaringer med, kontaktet vi de interesserte foreningene både per e-post og telefon, og etter å ha kartlagt interesse, kapasitet og sammensetning i Språkvenn-gruppene, inngikk vi samarbeid med Kristiansand sanitetsforening om å være fokusgruppe 2. I Språkvenn-gruppen i Kristiansand deltar en del unge kvinner fra Somalia, og i utgangspunktet var det tenkt å hovedsakelig samle somalitalende kvinner, men da tilbudet ble gjort kjent, var det også kvinner fra Russland, Spania, Eritrea, Serbia og Estland i tillegg til Somalia som meldte seg på. I stedet for å avvise noen av mødrene, ville erfaringen vi kom til å få fra å drive Motherhood i en blandet språkgruppe ha stor overføringsverdi til andre lokalforeninger, i og med at vi vil at Motherhood skal kunne tas i bruk av foreninger uavhengig av om Språkvenn-deltakerne har lik eller ulik språkbakgrunn.

Som en del av rekrutteringen av testgruppe 2, som både foregikk på telefon og per e-post, hadde innleid kurskonsulent og prosjektleder også et fysisk møte med styret i Kristiansand sanitetsforening. Til dette møtet hadde vi med oss erfaringene fra Drammen hva blant annet gjelder behovet for flere frivillige for å legge til rette for gode rammer rundt samlingene. For å skape god atmosfære og at deltakerne kjenner seg velkommen, er det viktig å bli tatt imot på en god måte, av noen som har tid til å slå av en prat, høre litt om uken som har gått, osv., og gjerne med en kaffekopp eller matbit. Under testingen i Drammen ble det som regel gruppelederne som ble stående med disse oppgavene,

og brukte av tiden de egentlig hadde satt av til å forberede samlingene. Før første testing hadde vi ikke tenkt godt nok gjennom at også slik praktisk forberedelse og tilrettelegging er viktig for totalopplevelsen av å være Motherhood-deltaker, men vi hadde altså et annet utgangspunkt før testgruppe 2 da vi hadde sett behovet for å engasjere flere frivillige enn bare to gruppeledere, nettopp for å tilrettelegge fysisk for gode samlinger. Dette behovet var foreningen innstilt på å møte.

En uforutsett utfordring i Kristiansand var å rekruttere frivillige som ville bli sertifiserte ICDP-veiledere. Opplæringen for å bli sertifisert ICDP-veileder, hvilket er påkrevd av ICDP Norge for å lede ICDP-grupper, skjer over seks hele arbeidsdager, samt tre påfølgende evalueringssamlinger, i tillegg til at man har ansvaret for å lede og loggføre de 12 samlingene som ICDP består av. Forpliktelsene og ansvaret ved å bli sertifisert ICDP-veileder opplevdes for stort for de frivillige i Kristiansand. Vi burde imidlertid ikke bli overrasket av dette da vi over lengre tid har erfart at det har vært utfordrende å rekruttere frivillige sanitetskvinner til N.K.S.' øvrige aktiviteter som har noe omfattende opplæring – riktignok mindre enn kravene for å bli ICDP-veileder. Vi ønsket likevel å gjøre oss flere erfaringer med å drive Motherhood som ICDP-kurs, og rekrutterte en ekstern ICDP-veileder som hadde hovedansvaret for å lede samlingene i samarbeid med vår innleide kurskonsulent. Med en så samlet språksammensetning som Motherhood-gruppen i Kristiansand utgjorde, ble det bestemt at samlingene skulle foregå på norsk. Som nevnt er det flere foreninger som vil komme til å drive Motherhood for deltakere med ulik språkbakgrunn, og å legge opp til at Motherhood skal tilby tolker på hvert morsmål vil gjøre det svært kostbart for foreningene, og slikt sett ikke bærekraftig. Derfor var det et poeng å heller ikke under testingen bruke tolker, men å erfare hvordan Motherhood kan fungere når deltakere ikke får bruke morsmålet sitt.

Fordi testingen i Kristiansand benyttet minoritetsversjonen av ICDP som metode, gikk programmet over 12 samlinger. I likhet med Drammen sanitetsforening, disponerer Kristiansand sanitetsforening store lokaler med ulike fasiliteter og sentral beliggenhet. Mødrene disponerte et rom med et langbord og gode stoler som lå slik til at andre som var i huset samtidig ikke fikk med seg samtalene. Frivillige fra foreningen klargjorde lokalet, kokte kaffe og ønsket velkommen, og vår eksterne kurskonsulent registrerte at de frivillige la andre møter til samme tidspunkt, slik at det ble naturlig småprat med Motherhood-deltakerne før og etter samlingene. Etter hvert begynte også noen av de norskspråklige medlemmene i foreningen å delta på deler av samlingene. Av 12 kvinner som meldte seg på, fullførte ni.

3.2.3 Fokusgruppe 3 – Sør-Odal sanitetsforening i samarbeid med Kvinnenettverket

Som vi skrev i prosjektsøknaden var vi usikre på om ICDP var den optimale metoden for N.K.S., og at alternative opplæringsmodeller måtte vurderes og diskuteres med målgruppen og sanitetskvinnene lokalt dersom ICDP ikke fungerte slik vi ønsket. Prosjektleder har hele tiden ønsket at utfallet av testingen skulle være at ICDP var en egnet metodikk for N.K.S., for det å bruke en allerede kvalitetssikret og anerkjent metodikk i våre foreninger ville være en trygghet for vår organisasjon, og også en styrke ved profileringen av Motherhood og rekrutteringen av deltakere utenfor vårt eget nettverk. Når det allerede i testingen viste seg vanskelig å rekruttere frivillige til å gjennomgå den omfattende sertifiseringen, blir ICDP imidlertid en for krevende metodikk for vår organisasjon. N.K.S.' arbeid er tuftet på frivillighet, og hvis vi gjør oss avhengige av eksterne veiledere i en aktivitet, fungerer ikke aktiviteten for oss. Referansegruppen var også enige i denne vurderingen, deriblant lederen for Språkvenn-aktiviteten i Drammen sanitetsforening som til daglig jobber i flyktningetjenesten i byen og som kjenner ICDP-metodikken fra sitt profesjonelle virke. Hun var i utgangspunktet svært positiv til å bruke ICDP som metodikk, men endret etter hvert oppfatning av

hva vi som organisasjon skal tilby og hva profesjonelle aktører i kommunen skal tilby. Derfor valgte vi å gå for en veldig annen form på opplæring og metodikk i siste testgruppe, Sør-Odal sanitetsforening.

Vi så mot N.K.S.' øvrige aktiviteter som krever opplæring av frivillige, og reduserte omfanget betraktelig både for opplæringen av gruppeledere og antallet temasamlinger for deltakerne. ICDP har som nevnt opplæring over seks arbeidsdager og 12 samlinger. Nå testet vi opplæring på 2x4 timer som inneholdt noe om rollen som gruppeledere og kort gjennomgang av temaene for Motherhood-samlingene. Åtte timer var imidlertid veldig kort tid til å at gruppelederne ble tilstrekkelig trygge og forberedt før oppstart av Motherhood. Fordi vi også testet et annet opplegg enn ICDP, hadde vi heller ikke et gjennomarbeidet materiell som gruppelederne kunne ta med seg hjem og forberede seg med.

I Sør-Odal rekrutterte de seks norske og fire flerspråklige frivillige som hadde rollen som praktisk tilretteleggere og gruppeledere. Alle deltok på gruppelederkurset og var tilstede på hver samling. De rullerte på hvem som ordnet i stand til samlingene etc. Flere av våre sanitetsforeninger samarbeider med andre frivillige aktører om å drive faste integrerings- og inkluderingsaktiviteter, og i Sør-Odal er sanitetsforeningen representert i Kvinnenettverket i Sør-Odal som består av frivillige fra ulike organisasjoner og enkeltpersoner, og de frivillige var rekruttert derfra. Begge de arabisktalende veilederne fra Motherhood-gruppen ble invitert med for å observere veiledningen for de frivillige gruppelederne og dele av sine erfaringer. Det passet kun for hun ene, men hennes innspill var svært nyttige. Hun er med videre i referansegruppen for videreutviklingen av Motherhood (se punkt 5).

Vi hadde oppstartsmøte med Sør-Odal sanitetsforening og Kvinnenettverket i midten av september, men etter gruppeledernes ønske, ville de vente med gruppelederkurs og oppstart av Motherhood til november. 22 kvinner meldte seg på som Motherhood-deltakere. 16 fullførte. Dette var en betydelig større gruppe enn i Drammen og Kristiansand. De fleste deltakerne kjente til hverandre fra før, men det tok tid før kurskonsulenten ble kjent og fikk god kontakt med dem. Fra å ha 12 samlinger i Drammen og Kristiansand ville vi teste hvordan det er å ha få samlinger, og bestemte oss for å ha seks samlinger med temaene som hadde engasjert mest i Drammen og Kristiansand, samt la til elementer som ikke hadde fått noe særlig oppmerksomhet i ICDP-opplegget, men som vi hadde tro på at ville oppleves som meningsfulle og engasjerende. Samlingene, som etter deltakernes ønske ble holdt annenhver lørdag og med pause i desember, foregikk i kommunens lokaler, og de satt sammen i språkgrupper med to gruppeledere ved hvert bord – én norsktalende og én med det samme morsmålet som de andre på gruppen. Alt foregikk på norsk, men ved å dele deltakerne i språkgrupper var det enklere å ha gode diskusjoner, og gruppelederne forenklet språket, og alle hjalp hverandre med å oversette slik at alle kunne delta i samtalen selv om de ikke var like sterke i norsk. Brukermedvirkning har vært helt sentralt i alt arbeidet med Motherhood, og fordi testgruppen ønsket å vente med oppstart til november og ha samlinger annenhver uke med pause i hele desember, måtte vi søke Stiftelsen Dam om utsettelse av prosjektperioden. Vi fikk også innvilget omdisponering av midler slik at vi kunne ha vår innleide kurskonsulent tett på i denne vesentlige testing av ny, selvutviklet metode. Denne fleksibiliteten fra Stiftelsen Dam har vært uvurderlig.

I juni 2019 deltok Norske Kvinners Sanitetsforening på et seminar i regi av Justisdepartementet om forebygging av rekruttering til voldelig ekstremisme. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) deltok på det samme arrangementet, og fortalte om sitt arbeid med trossamfunn for å forebygge negativ sosial kontroll. I Fafo-rapporten «Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll» (2019)² står det at «graden av foreldrerestriksjoner er nært knyttet til foreldrenes kulturelle orientering og grad av religiøsitet» (s. 8). N.K.S. er en religions- og livssynsnøytral organisasjon, men vi kan ikke unngå å forholde oss til denne tematikken, og i Sør-Odal fikk vi testet å innlemme denne

tematikken i programmet. En representant fra STL ledet én av samlingene som hadde overskriften «Religion og oppvekst». Her brukte de STLs materiell som de har utviklet med støtte fra IMDi. I Sør-Odal hadde de også en samling der en representant fra barnevernet deltok.

4 Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering

Prosjektet har nådd langt flere enn opprinnelig tenkt. 37 kvinner har fått kursbevis som Motherhood-deltakere, og ytterligere 12 har fått kursbevis som gruppeledere/ICDP-veiledere. Vi har holdt Motherhood-kurs med ICDP-metodikk, men gått bort fra denne, testet en enklere form, og er i gang med å utvikle et eget produkt (se punkt 5).

Testingen i Drammen var svært vellykket med tanke på rekruttering av frivillige som ville bli ICDP-veiledere, deltakere til Motherhood og gjennomføringen av Motherhood med ICDP som modell. Tilbakemeldingen fra deltakerne var veldig positive. Som en deltaker sa: «Jeg lærte mye ny informasjon om hvordan jeg skal holde med barna mine. Det er veldig viktig å snakke og snakke og diskutere mange ting for at barna blir åpne om livet» De synes det var veldig givende å bruke hver fredag ettermiddag i tre måneder på dette, selv om mange var slitne etter en lang uke. Dersom vi bare hadde testet Motherhood på denne ene gruppen, kunne vi blitt ledet til å tenke at ICDP var en egnet metodikk for oss. Da det allerede i testgruppe 2 ble vanskelig å rekruttere egne frivillige som ville sertifiseres som ICDP-veiledere og lede grupper, ble det imidlertid klart for oss at vi måtte redusere forpliktelsene til de frivillige og legge om hele Motherhood. Dette betyr at vi per nå ikke har oppfylt målet om å implementere et faglig solid opplegg som bidrar til refleksjon og endring, men prosessen, endringene og testing av flere metodikker har vært veldig viktig slik at vi ikke landet på en uegnet metodikk for vår organisasjon. Omfanget på gruppelederkurset og temasamlingene i Sør-Odal ble likevel i knappeste laget, og i videreføringen (se punkt 5) jobber vi for å utvikle et 12-timers gruppelederkurs og åtte temasamlinger. Det ble avholdt integreringssamling høsten 2018, og Motherhood har også vært tema på en nasjonal N.K.S.-samling i juni 2019 og et erfaringsutvekslings- og kompetansedelingsseminar for integreringsfeltet i november 2019, og interessen for å starte opp Motherhood i lokalforeningene er høy.

Det er vanskelig å måle graden av trygghet, men i evalueringssamtaler sier flere at de snakker annerledes med barna sine nå, og det er åpenbart at de har fått mye ny informasjon og nytt refleksjonsgrunnlag – både fra innholdet i kursrekken, men også mye fra å dele erfaringer med andre. De vet at de ikke er alene om å synes oppdragelsen er vanskelig.

ICDP-opplegget krever en viss form for abstrakt tenkning, da man bruker oppbygningen av et hus som metafor for å snakke om barns utvikling, behov og hvordan å få et godt samspill med barnet. Testgruppe 1 i Drammen bestod stort sett av høyt utdannede arabisktalende kvinner. Én kvinne var imidlertid analfabet, og hun falt en del utenfor. Hun forstod arabisk, men det var ikke hennes morsmål, og det kan også ha noe med saken å gjøre. Til tross for dette sa hun at hun har fått mye ut av kurset og at hun snakker annerledes med barna sine nå.

Også i Kristiansand og Sør-Odal var noe av innholdet for avansert, med bruk av en del vanskelige ord på norsk, og dette førte til at noen blir litt passive. I utviklingen av det som blir N.K.S.' endelige Motherhood-produkt er denne erfaringen viktig å ha i bakhodet. Motherhood skal være for alle uavhengig av utdanningsnivå, og temaene må presenteres på en så konkret måte og med så enkelt språk som mulig at alle får mulighet til å henge med. Det kan også være aktuelt å oversette noen

nøkkelord til noen av de vanligste innvandrerspråkene. Gruppelederne har en viktig rolle i å gjøre det de kan for at alle er aktive og deltar. Samtidig består gruppen av ulike personligheter med ulik grad av åpenhet, og det er viktig å respektere at deltakerne kan ha gode grunner for å ikke dele så mye.

Noe av det Motherhood har lyktes med har vært å benytte ressursene til kvinnene som deltar. På hver samling har noen har stilt spørsmål eller fortalt om en utfordring de har med barnet sitt, og så har de andre delt av sine erfaringer. På samlingene er det også flere øvelser og rollespill der kvinnene må komme fram til gode løsninger hver for seg og sammen. Gruppelederne skal ikke være undervisere, og «lære opp» deltakerne, men nettopp legge til rette for at de får brukt seg selv og bygd opp egen selvtillit og god selvfølelse i rollen som mor. Så er det noen emner der det ikke er så mye rom for syensing, men viktigere å tilegne seg faktabasert kunnskap, eksempelvis om norsk lovverk, barnevernets rolle, og dette er også med på å trygge mødrene. Som en Motherhood-deltaker fortalte: En venninne av henne syns ikke sønnen fikk god nok hjelp på skolen, men venninnen visste ikke om hun hadde lov til å ta kontakt med skolen angående det. Da hadde Motherhood-deltakeren svart: Dette vet jeg, du kan ta kontakt med skolen. Det har jeg lært på kurs. Neste gang det er Motherhood-kurs må du melde deg på. Da lærer du om det.

Å ha fått til et samarbeid med STL har vært en berikelse i Motherhood. Mange innvandrere er bekymret for hvordan de skal oppdra barn i det sekulære Norge, og for å bli trygget er det vesentlig å ha en arena der man kan sette ord på bekymringen og finne løsninger som ikke er ødeleggende for barnets sosialisering og integrering. Under gruppelederkurset i Sør-Odal var STL tilstede og snakket om å leve med tro og livssyn i Norge, og hun som var med som observatør fra Drammen, som hadde gått ICDP-veiledningskurs, og vært veileder for to ICDP-grupper, sa at å leve som troende i Norge hennes største bekymringer da hun kom hit, og at gruppelederkurset var første gangen siden hun kom til Norge for tre og et halvt år siden, at hun snakket om religion med norske. Engasjementet

I Drammen sanitetsforening har noen av damene som deltok på Motherhood blitt aktive medlemmer i sanitetsforeningen, og én av dem er blitt stemt inn som medlem i lokalforeningsstyret. Flere har også deltatt på kurs i regi av Stiftelsen Rådet for kulturkompetanse i forebyggende arbeid (RKF) for å bli «change agents», og der målet var å gi ildsjeler med innvandrerbakgrunn kompetanse om kultursensitivt dialogarbeid rundt mange sensitive temaer. Også i Kristiansand har det vært svært vellykket for foreningen å ha Motherhood-kurs, og det har oppstått nærere relasjoner mellom Språkvenn-deltakerne og de øvrige medlemmene i foreningen. Som nevnt var foreningens frivillige veldig aktive med å rigge til i forkant av hver samling, og etter hvert begynte noen av damene å bli med på samlingene og dele av deres erfaringer. Én av Motherhood-deltakerne var både mor og bestemor, og ett av barnebarna hadde det veldig vanskelig og ble mobbet på skolen. Det samme gjaldt en av de norske sanitetskvinnene, og de to kvinnene fikk veldig nær kontakt fordi de delte denne erfaringen, og kunne støtte hverandre i hvordan å best mulig bistå barnebarna sine og deres foreldre i den vanskelige situasjonen. I Kristiansand har de startet en ny ICDP-gruppe som er pågående nå.

I Sør-Odal har det vært mindre tydelig for deltakerne at det var N.K.S. som stod bak Motherhood, ettersom de frivillige var rekruttert fra Kvinnenettverket som sanitetsforeningen er en del av, og at samlingene foregikk i kommunens lokaler. Det ble sagt muntlig flere ganger at N.K.S. stod bak, men i den endelige versjonen av Motherhood, ønsker vi å synliggjøre organisasjonen vår noe mer og presentere littforskjellig informasjon om N.K.S. på hver temasamling. Det er viktig for oss at deltakerne vet godt hvem som står bak programmet, får tillit til oss som organisasjon og kjenner seg ønsket og velkommen som aktive medlemmer i foreningen.

Vi har ikke testet hvordan Motherhood kan fungere med bruk av tolk, men vi ønsker heller ikke at foreningen skal være avhengig av å bruke tolk. Erfaringen til nå har vært at deltakerne har ulik norskkompetanse, og er gode til å hjelpe hverandre med å forstå og oversette. Det kan selvfølgelig ekskludere noen fra å kunne delta, og om foreningene ønsker å benytte tolk vil de være frie til det, men det kommer ikke til å være anbefalingen fra sentralledet. Unntaket er under rekrutteringsmøtet. Der kan det være nyttig å bruke tolk for å sikre at alle forstår informasjonen om hva Motherhood er, hvem som står bak, hva de kan forvente av kurset og hva som forventes av dem.

ICDP-veilederne i Drammen ledet to ICDP-grupper omtrent parallelt, én ren kvinnegruppe i regi av N.K.S. der deltakelse var frivillig, og en gruppe for kvinner og menn i regi av introduksjonsprogrammet der deltakelse var obligatorisk. Hvorvidt det er klokt å ha egne kvinnegrupper har vi hatt flere runder på internt i organisasjonen, for det kan være krevende at bare den ene forelderer deltar på kurs og skal få til et godt samspill og eventuelle endringer i hjemmet. Erfaringen til ICDP-veilederne i Drammen var imidlertid at kvinnene som deltok i Motherhood-gruppen var betydelig mer aktive og åpne sammenliknet med kvinnene i de andre gruppene. At veilederne fikk denne erfaringen var en bonus for oss, og gir oss trygghet i at det er gunstig å ha rene kvinnegrupper. Samtidig ønsker vi å involvere far til en viss grad, og vil teste ut måter å gjøre dette på når vi jobber med utviklingen av det som skal være vårt endelige Motherhood-produkt.

Gjennom Motherhood kommer man tett på kvinner i ulike livssituasjoner. Noen hadde det i utgangspunktet godt i sine familier, andre har hatt det vanskelig og blir presentert for løsninger som hjelper, eller har fått trygghet og støtte til å oppsøke hjelp. En av deltakerne har tatt mot til seg og forlatt sin voldelige partner, og sier hun ikke ville gjort det hvis ikke hun visste at hun hadde sanitetskvinnene og Motherhood-gruppen i ryggen – utenom dem hadde hun få andre rundt seg. Dette er tegn på at vi har lyktes med å nå målene om å gjøre kvinnene tryggere og bevisste på sine rettigheter.

5 Oppsummering/konklusjon/Videre planer

15. desember 2019 bevilget Stiftelsen Dam oss midler til å videreutvikle og spre Motherhood nasjonalt over de neste tre årene. Det har vært helt uvurderlig for oss å få teste forskjellige metodikker på tre ulike grupper gjennom denne pilotperioden, og erfaringsgrunnlaget vårt for videreutvikling oppleves å være svært grundig. Interessen for Motherhood er som nevnt stor i organisasjonen vår, og vi gleder oss til å presentere vårt endelige produkt. Den største utfordringen vi ser per i dag blir å lage et opplegg, både gruppelederkurs og materiell til samlingene, som ikke virker overveldende, men enkelt å ta i bruk, samtidig som det har faglig tyngde og nok innhold til at gruppelederne opplever å få nok å lene seg på til å kunne lede samlingene. På grunn av koronasituasjonen i landet, har mange fått økt digital kompetanse, og det har gitt inspirasjon til hvordan en kan lage enkle e-læringskurs og korte webinar, og det kan bli aktuelt å supplere gruppelederkurset og veiledningsmaterialet med korte digitale snutter som man f.eks. kan bruke i forberedelse til de ulike samlingene.

I alle tre foreningene har det vært enkel tilgang på teknisk utstyr, men vi ønsker å tilpasse materialet til å også kunne tas i bruk uten tekniske hjelpemidler, og er inspirert av materialet utviklet i prosjektet «Trygg sammen» finansiert av Stiftelsen Dam. Her er det produsert enkle bordflippovere, som er lette å bære med seg og som innbyr til gode samtaler rundt et bord. I Drammen og

Kristiansand hadde de ukentlige samlinger. Det vil være vår anbefaling å ha samlinger med så hyppig frekvens, da erfaringer fra Sør-Odal var at en del av innholdet fra forrige samling ble glemt mellom hver gang, og det tok tid å koble seg på tematikken igjen. Likevel er det viktig at lokalforeningene føler seg frie til å velge den formen som passer best for seg. Vi legger også opp til en «grunnpakke» på åtte temasamlinger, men vil også, i materiellet som utvikles, legge ved ressurser for videre fordypning, og om gruppene ønsker å bruke lengre tid på programmet er de frie til det.

Vi takker Stiftelsen Dam for at dere har hatt tro på dette prosjektet, og støtter oss på veien videre med Motherhood.

6 Referanser/Litteratur

¹ <https://www.icdp.no/>

² <https://www.fafo.no/images/pub/2019/20698.pdf>

7 Vedlegg

Vedr. film fra Motherhood-prosjektet.

Vedlegg: Vedr. film fra Motherhood-prosjektet

I løpet av pilotprosjektet har vi filmet fra Motherhood-gruppen i Drammen. I denne filmen er både lokale sanitetsforeninger og potensielle Motherhood-deltakere målgruppen. Filmen er imidlertid ikke offentliggjort ennå fordi vi ikke har noen Motherhood-gruppe å tilby for øyeblikket, men lenken legges ved her: https://www.dropbox.com/s/19mimwx4vfb72oj/SK_klipp_2.mp4?dl=0

Vi har mer råfilm tilgjengelig, blant annet har vi en del materiell fra samtale med en av de arabisktalende gruppelederne i Drammen om hennes opplevelser av å være gruppeleder som vi skal klippe til på ulike måter, både for å passe inn i rekrutteringsarbeidet av gruppeledere, og til bruk under gruppelederkurset som er under utvikling for den nasjonale utrulling. Under kan dere se transkripsjon av intervjuene og hvordan klippene foreløpig er tenkt satt sammen:

Motherhood – Ulike filmsnutter

Innhold

Hva er Motherhood – veldig kort	2
Hva er Motherhood – litt lengre	2
Hvorfor trengs Motherhood? Kortversjon	3
Hvorfor trengs Motherhood? Langversjon	4
Motivasjon for å bli gruppeleder	5
Rekruttering av Motherhood-deltaker	5
Rekruttering til Språkvenn og frivillighet generelt	6
Til bruk under gruppelederkurs	6
Hvilke forventninger er det til deg som gruppeleder? Hva må du kunne?	6
Språk og kommunikasjon med barnet	6
Språk + kulturelle koder	7
Maktbalansen i en familie forstyrres på grunn av manglende språkkompetanse og kjennskap til rettigheter, plikter og kulturelle koder	7
Trygging av hva det er normalt å forvente seg av barn i ulike aldre	8

Hva er Motherhood – veldig kort

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit		15.52 - Det er mange mødre som kommer til Norge som blir utrygge på å være mor. De er gode mødre i utgangspunktet, men det er så mye nytt for dem, og det er så mange ukjente faktorer i hverdagslivet at de begynner å stille spørsmålstegn ved hvordan de skal være mor i fremmed land. Da er en Motherhood-gruppe et flott sted å være, for der møter hun andre kvinner som er i samme situasjon, hun møter trygge norske kvinner som har lyst til å være med og bistå og følge litt på veien sånn at hun fortsatt kan være en trygg mor, men også lære seg om det norske samfunnet og systemet i skole, barnehage, og andre steder, sånn at den gode moren fortsatt kan være god mor i Norge. (16.47)

Hva er Motherhood – litt lengre

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit		15.52 - Det er mange mødre som kommer til Norge som blir utrygge på å være mor. De er gode mødre i utgangspunktet, men det er så mye nytt for dem, og det er så mange ukjente faktorer i hverdagslivet at de begynner å stille spørsmålstegn ved hvordan de skal være mor i fremmed land. Da er en Motherhood-gruppe et flott sted å være, for der møter hun andre kvinner som er i samme situasjon, hun møter trygge norske kvinner som har lyst til å være med og bistå og følge litt på veien sånn at hun fortsatt kan være en trygg mor, men også lære seg om det norske samfunnet og systemet i skole, barnehage, og andre steder, sånn at den gode moren fortsatt kan være god mor i Norge. (16.47)
		Er det en smidig overgang til det neste som følger her?
Marit		10.51 - Samtaler om faste temaer som har med oppdragelse, leggetid, skolevirksomhet, hva du har lov til som foreldre, hvilke rettigheter du har, hva som forventes av deg (11.04)
Marit		13.27 - Så vi hjelper dem til å få fram den gode mamma-kompetansen deres samtidig som de skal lære noen teknikker og noe kunnskap og erfaring om hvordan det er å være mor i Norge (13.45).

Hvorfor trengs Motherhood? Kortversjon

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit	0.15	0.15 - Motherhood startet med et behov som vi så i hele landet; at nyankomne kvinner og mødre trenger et sted å få hjelp til å være mor i fremmed land.
Marit		0.38 - Bli kjent med samfunnet, tørre å være aktive og ikke minst å være trygge foreldre i det nye landet sitt.
Marit		13.59 - Vi ser også familien ellers, og kanskje særlig barna, er glad for at mor har vært med på dette, for barna får en annen dialog med moren sin og mor blir tryggere i rollen som mor (15.13)
Marit		15.23 - Og dermed blir de også mer selvstendig for nå tør de å gå ut i samfunnet og være den de er og bruke det verktøyet de har og de ressursene de selv har i seg (15.35)
Marit		1.12 Maktbalansen i en familie kan endre seg fordi barna oftest lærer norsk veldig raskt, og mødrene er de som sist lærer det. De er hjemme og passer barn, kommer sent ut i yrkesliv og samfunnsliv, og dermed har vi en ubalanse i hjemmet og det skaper utfordringer - større enn det vi ønsker det skal være.
Marit		3.24 - Jeg vet også at mange lærere blir svært glad når jeg forteller om Motherhood, for da vet de at de får noen knagger som de kan bruke i samtale med foreldrene. Så det er en vinn-vinn-situasjon for alle involverte parter.
Marit		4.38 - Språket er en barriere. (4.39)
Marit		5.12 - Så det ene er jo at de må lære norsk, men så må de også lære en del koder som vi har i samfunnet. Hvordan tar du kontakt med skolen? Er det skummelt når en lærer kontakter foreldrene? Er det bare negative relasjoner som gjør at læreren tar kontakt med familien? Skal man stille krav til skolen? Skal foreldrene være autoritære? De har hørt at det ikke er lov å slå i Norge, og da må de legge fra seg et verktøy som de kanskje kjenner fra før, og som de selv har hatt i sin oppdragelsesverktøykasse, og så vet de ikke hvilket verktøy de skal bruke igjen. De står tomme. Kassa er tom. Hva gjør de da? (5.59)

Hvorfor trengs Motherhood? Langversjon

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit	0.15	0.15 - Motherhood startet med et behov som vi så i hele landet; at nyankomne kvinner og mødre trenger et sted å få hjelp til å være mor i fremmed land.
Marit		0.38 - Bli kjent med samfunnet, tørre å være aktive og ikke minst å være trygge foreldre i det nye landet sitt.
Marit		<i>3.40 - Og jeg har jo også snakket mye med kvinnene som har deltatt på kurset vi hadde i Drammen. Der er det kvinner som kom som analfabeter til Norge. Etter tre-fire år snakker de fortsatt svært dårlig norsk, og de har døtre i grunnskole- og videregåendealder. De kommer til meg og sier at «Nå snakker jeg annerledes med døtrene mine», og det er en tilbakemelding som er veldig sterk for jeg vet at det har vært fort mange konflikter og utfordringer som de nå håndterer bedre og de blir tryggere. Så de blir trygge mødre.</i>
Marit		13.59 - Vi ser også familien ellers, og kanskje særlig barna, er glad for at mor har vært med på dette, for barna får en annen dialog med moren sin og mor blir tryggere i rollen som mor (15.13)
Marit		15.23 - Og dermed blir de også mer selvstendig for nå tør de å gå ut i samfunnet og være den de er og bruke det verktøyet de har og de ressursene de selv har i seg (15.35)
Marit		1.12 Maktbalansen i en familie kan endre seg fordi barna oftest lærer norsk veldig raskt, og mødrene er de som sist lærer det. De er hjemme og passer barn, kommer sent ut i yrkesliv og samfunnsliv, og dermed har vi en ubalanse i hjemmet og det skaper utfordringer - større enn det vi ønsker det skal være.
Marit		3.24 - Jeg vet også at mange lærere blir svært glad når jeg forteller om Motherhood, for da vet de at de får noen knagger som de kan bruke i samtale med foreldrene. Så det er en vinn-vinn-situasjon for alle involverte parter.
Marit		4.38 - Språket er en barriere. (4.39)
Marit		5.12 - Så det ene er jo at de må lære norsk, men så må de også lære en del koder som vi har i samfunnet. Hvordan tar du kontakt med skolen? Er det skummelt når en lærer kontakter foreldrene? Er det bare negative relasjoner som gjør at læreren tar kontakt med familien? Skal man stille krav til skolen? Skal foreldrene være autoritære? De har hørt at det ikke er lov å slå i Norge, og da må de legge fra seg et verktøy som de kanskje kjenner fra før, og som de selv har hatt i sin oppdragelsesverktøykasse, og så vet de ikke hvilket verktøy de skal bruke igjen. De står tomme. Kassa er tom. Hva gjør de da? (5.59)

Motivasjon for å bli gruppeleder

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit		9.58 - Motherhood er en gruppe sammensatt av kvinner som kommer ny til Norge og som er foreldre, sammen med veiledere eller gruppeledere fra Norge som kjenner godt til den norske kulturen, og aller helst noen som snakker språket de fleste i gruppen har som morsmål, og som også har kodet den norske kulturen sånn at vi er tokulturelle i gruppa – det er en stor gevinst.
Asmaa	1.32	4.18: Barn er en veldig viktig sak. Jeg tenker at barn er som frø eller små planter. Hvordan skal du passe på den planten? Hvordan bør du vanne den? Hvordan vokser den? I et veldig godt miljø gir den deg frukter. Derfor vil jeg passe på de små plantene. Og selv om jeg ikke kan passe på alle de små plantene, kan jeg gi noen tips, si noe til foreldrene, og gjennom samlingene og møtene kan vi dele erfaringer og sånn, sånn som vi har gjort i samtaler vi har hatt. Og kanskje fikk de med seg noe av de erfaringene som de kan gi videre til barnet, som er det viktigste vi må ta vare på. Jeg kan ikke gå til hvert hjem og passe på de små plantene, men jeg kan gi informasjon og skape et miljø der hver forelder, mor eller far, tenker litt, stopper litt, tenker: Er dette riktig eller galt? (6.08)
Asmaa		16.26 Det hjelper meg fordi jeg har fått kunnskap om norske lover og hva som er lov og ikke lov. (16.39)
Asmaa		9.20 - Jeg må ikke bli professor for å bli en veileder, så lenge jeg er engasjert og liker å snakke om den saken – som en av deltakerne som hjelper til å skape den arenaen.

Rekruttering av Motherhood-deltaker

Hvem	Ca. tid	Tekst
Asmaa		16.26 Det hjelper meg fordi jeg har fått kunnskap om norske lover og hva som er lov og ikke lov. (16.39)
Asmaa		16.43 En mor sa en gang til meg: «Jeg vet ikke, er det greit i den norske skolen å si det jeg mener? Jeg sa: Ja, selvfølgelig! Dette kan jeg, jeg har vært på kurs, og jeg vet at det for eksempel er lov å si at jeg mener min gutt trenger dette. Det er lov å si det du mener – det er ikke imot loven. Det er lov å si det du mener. Og jeg sa til henne: Du må bli med på neste Motherhood fordi du kommer til å få masse informasjon om dette.
Asmaa		17.29 Jeg var som deg, som ikke visste hva som er lov og ikke lov. Hva er greit og hva er ikke greit? Vi som er nye mangler denne kunnskapen, og vi må kjenne til våre plikter og rettigheter (17.50).
		14.15 - Det er en god stemning, vi sitter i en sofagruppe, vi passer på å kjøpe inn gode kaker innimellom, alltid ha kaffe, og tid til en prat om løst og fast før og etter møtet.

Rekruttering til Språkvenn og frivillighet generelt

Hvem	Ca. tid	Tekst
Asmaa	3.40	I frivillige organisasjoner, særlig i Sanitetskvinnene og gjennom Språkvenn, blir jeg kjent med mange nordmenn, og det åpner seg mange muligheter.
		14.05 Jeg anbefaler å bli frivillige. Mange som kommer hit tenker først på språk. Da må jeg først si at dere kan lære masse av å bli med på de møtene, masse ord, masse uttrykk, masse kunnskap om det norske samfunnet. Vi snakker om språk og om kunnskap om samfunnet. Vi kommer fra et sosialt samfunn. Og her i Norge mister mange av oss vårt sosiale liv. Hvis de går ut i samfunnet, og blir med i frivilligheten får de det de leter etter. Sosialt liv og språk for å kunne snakke med mennesker, for å få jobb, for å få masse, masse muligheter (15.20)

Til bruk under gruppelederkurs

Hvilke forventninger er det til deg som gruppeleder? Hva må du kunne?

Hvem	Ca. tid	Tekst
Asmaa	7.40	7.40 Vi er en gruppe. Jeg vet ikke mer enn dem. Jeg er ikke professor i hvordan de skal oppdra barna sine. Hver og en av mødrene har tre-fire-fem barn og de har mye erfaring med barn og barneoppdragelse, og hvordan de skal finne løsninger i forskjellige situasjoner. Det å ha Motherhood, det å ha lokale, det å ha samtale mellom de mødrene (8.17) 8.54 - Vi skaper bare det stedet, den samtalen der de kan åpne seg, snakke om hva de har opplevd, hvordan har de oppdratt barna sine og hvordan de handler i forskjellige situasjoner og utfordringer. Bare det. Vi er ikke professor (ler). (9.19)
Marit		14.15 - Det er en god stemning, vi sitter i en sofagruppe, vi passer på å kjøpe inn gode kaker innimellom, alltid ha kaffe, og tid til en prat om løst og fast før og etter møtet. Disse rammene betyr mye for disse kvinnene. Det kjenner vi til selv, at det er i de sammenhengene vi selv slapper av og har det hyggelig og har lyst til å møtes igjen. (14.39)
Marit		10.27 - Så er alle enige om at det er tillit i gruppa, det er taushetsplikt om alt som blir sagt for det kommer ofte ting som er svært personlig når vi snakker om oppdragelse og forholdet til barna våre, vi går rett inn i hjerterota til mødrene, så det er viktig å være trygg i gruppa, og det må vi bruke litt tid på.

Språk og kommunikasjon med barnet

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit		4.38 - Språket er en barriere. (4.39) Når et barn begynner å lære et nytt språk og foreldrene ikke henger med på det, så blir det jo en dårlig dialog og barna vil ofte fortsette å snakke norsk for de skjønner at det er viktig i samfunnet, og de lærer det fort og de snakker uten aksent og det går veldig greit. Dermed mister mor og datter, mor og sønn, den

		tradisjonelle ordinære dialogen som vi er helt avhengig av for å være foreldre og barn sammen.
--	--	--

Språk + kulturelle koder

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit		5.12 - Så det ene er jo at de må lære norsk, men så må de også lære en del koder som vi har i samfunnet. Hvordan tar du kontakt med skolen? Er det skummelt når en lærer kontakter foreldrene? Er det bare negative relasjoner som gjør at læreren tar kontakt med familien? Skal man stille krav til skolen? Skal foreldrene være autoritære? De har hørt at det ikke er lov å slå i Norge, og da må de legge fra seg et verktøy som de kanskje kjenner fra før, og som de selv har hatt i sin oppdragelsesverktøykasse, og så vet de ikke hvilket verktøy de skal bruke igjen. De står tomme. Kassa er tom. Hva gjør de da? 5.59

Maktbalansen i en familie forstyrres på grunn av manglende språkkompetanse og kjennskap til rettigheter, plikter og kulturelle koder

Hvem	Ca. tid	Tekst
Marit		6.51 - Når barna blir sjefene i familien går det ofte på økonomi. Barna leser NAV-vedtak, de kan bruke bankkortet før mor og far er familiære med det, de kommer hjem og sier at alle i klassen har nye boblejakker, iPad-er, sånn som norsk barn gjør, men da blir ofte de nye foreldrene i Norge usikre for da tror de at alle skal ha det og så vil de gjøre det beste, de vil ikke peke seg ut, og dermed er vi inni en ond spiral, for de har ikke økonomi bestandig til å følge opp moteklær og annet utstyr. Bare det gjør at det blir en mismatch i familien.
		7.45 - Og så er det dette med beskjeder. Dessverre brukes barn og elever ofte som foreldrenes tolker, det være seg på skole, i skolesammenheng, hos legen, på butikken, på NAV, alle andre steder.
		8.01 - Vi har en lov i Norge som heter likeverdige offentlige tjenester. Den sier at alle har rett på informasjon sånn at de forstår det. Altså har alle offentlige kontorer plikt til å stille med tolk når de skal snakke med mennesker som ikke har norsk språk som de kan bruke. Dette synes det mye mot, og det er ofte barna som blir de største ofrene, fordi de blir tolker for foreldrene. De kan være hos legen. Det begrenser samtalen med legen og de gir barna informasjon de ikke skal ha. Og det gjelder også andre steder. Det er en stor utfordring. Og mødrene vet ikke selv at de har rett på tolk, så de tar med seg barna. Og så er det bekvemt for kontorene å slippe å bestille tolk. Det skaper en stor ubalanse i familien. Og foreldrene, mødrene, må vite at de har krav på tolk, og de må vite at de ikke skal tillate at barna deres skal tolke for dem. Og det er ganske vanskelig. 9.17 - Det betyr også at barna koder en del meldinger sånn at foreldrene ikke får den opprinnelige meldingen som kan komme fra skolen, barnehage, nabo, butikken og forskjellig. Barnet tilpasser den slik at mor skal gjøre det som barnet vil.

Trygging av hva det er normalt å forvente seg av barn i ulike aldre

Hvem	Ca. tid	Tekst
		11.16 - Vi har ofte en slags gjennomgang eller opplæring i hva det er naturlig å forvente seg av an treåring, av en femåring av en syvåring, av en jente i puberteten, av en gutt som har lyst til å begynne å opponere mot mor og far. Sånn at mødrene som er i gruppa blir helt trygge på at det er helt naturlig at det er vanskelig å være mor akkurat nå og vite litt hvorfor. (11.43) 11.43 - Når en treåring trasser og legger seg ned foran sjokoladedisken på Rema så blir mor redd, og hun blir redd for å ta hardt i gutten, for hun har hørt at det ikke er lov i Norge. Da skal hun vite at det er helt normalt at en treåring trasser og vil ha sjokolade, og det forventes at mor tar ham med ut. Om det virker dramatisk og mye skrik, skal hun gjøre det. Og det er innenfor det hun skal gjøre. (12.10)